

SENSORVEILEDNING

TIL

EKSAMEN I REVISJON

20 sp

5106

onsdag 21. mai 2014

kl. 09.00 – 15.00

i henhold til rammeplan for treårig revisorutdanning
av 1.12. 2005

Evt. spørsmål og kommentarer kan rettes til:

Bror Petter Gulden – bror.petter.gulden@bi.no

Geir Haaland – geir.haaland@uia.no

OPPGAVE 1 (20 %)

Spørsmål

- a) Redegjør for ulike typer vesentlighetsgrenser som er vanlig å vurdere/fastsette.
- b) Gjør rede for hvilke av opplysningene over som kan ha betydning for fastsettelse av vesentlighetsgrensene.
- c) Fastsett vesentlighetsgrensene og begrunn fastsettelsen.
- d) Hvilke revisjonsmessige utfordringer anser du kan knytte seg til avgang av driftsmidler?

a) I forbindelse med planleggingen og gjennomføringen av revisjonen av årsregnskapet skal det iht. ISA 320 fastsettes en brukerfokusert vesentlighetsgrense for regnskapet totalt sett, vurderes en brukerfokusert særlig og lavere vesentlighetsgrense for bestemte transaksjonsklasser, kontosaldoer eller tilleggsopplysninger og fastsettes en eller flere arbeidsvesentlighetsgrenser for de videre revisjonshandlingene. I tillegg kan revisor iht. ISA 450 angi en øvre beløpsgrense for når feilinformasjon er å anse som klarte ubetydelig. Iht. SA 3801 skal revisor ved kontroll av særinformasjon som følger av attestasjonsstandarden legge til grunn (men ikke nødvendigvis kvantifisere) en betydelig lavere vesentlighetsgrense på grunn av at særinformasjonen ikke kan utelates kontrollert selv om denne er uvesentlig for årsregnskapet totalt sett. Ved vurderingen av avdekkede feil i opplysningene som omfattes av særattestasjonene i standarden, skal revisor benytte en enda lavere vesentlighetsgrense en kontroll av grunnlaget for skatter og avgifter.

b) For å fastsette *totalvesentlighetsgrensen* gjør revisor bruk av prosentverdier på sentrale referanseverdier (nøkkeltall) i regnskapet, så som omsetning, egenkapital og resultat, med fokus på hvilken eller hvilke verdier brukere av regnskapet tenderer til å fokusere på – derfor også begrepet brukervesentlighet.

Om det i lys av enhetens *særskilte omstendigheter* finnes regnskapselementer som gjør at feilbeløp lavere enn totalvesentlighetsgrensen vil påvirke brukernes økonomiske beslutninger, er det ikke mulig å ta entydig stilling til ut fra opplysningene i oppgaven, men et eksempel på dette kan være f.eks. långivers pant i varige driftsmidler.

Opplysningene om rutiner, pliktoppfyllelse og normal revisjonsberetning gjør behovet for en sikkerhetsmargin for uavdekket feilinformasjon mindre, slik at arbeidsvesentlighetsgrensen kan settes i øvre intervall, noe som gjerne vi si ca. 75 % av totalvesentlighetsgrensen, men som kan varieres for ulike regnskapsposter. Likeledes kan grensen for ubetydelige feil, settes høyere enn om det var informasjon i oppgaven om stadig ukorrigerte feil.

Informasjonen om virksomhetens drift og ansatte gjør at det må legges til grunn en lavere vesentlighetsgrense for skatt og avgift med hensyn til planlegging/gjennomføring og en enda lavere grense ved rapportering av forhold knyttet til attestering av næringsoppgaven og kontrolloppstillingen.

c) 1 % av omsetningen (6,5 mill.), 3 % av totalkapitalen (5,1 mill.), 10 % av egenkapitalen (4,5 mill.) og 10 % av resultatet (0,25 mill.) kan være *alternative*

referanseverdier og gi føringer på vesentlighetsgrensen for regnskapet totalt sett. Da resultatgraden er særlig lav i dette selskapet er nok dette den minst aktuelle referanseverdien å vektlegge ensidig, men den kan samtidig være med å trekke ned grensen, slik at *en totalvesentlighetsgrense i størrelsesordenen kr 5 millioner kan være et godt alternativ*. En arbeidsvesentlighetsgrense basert på denne vil da utgjøre 3,5 – 4 mill. kfr. spørsmål b) over og *grensen for ubetydelige feil ca. 1 % av denne*.

Vesentlighetsgrensen for skatt/avgift vil da gjerne kunne være 10 til 20 % av totalvesentlighetsgrensen, for også å fange opp feil som er «uvesentlige» for årsregnskapet, mens rapporteringsgrensen for skatte- og avgifts feil vil være svært lav, siden myndighetenes terskel for å reagere kan være så lav som noen få tusenlapper.

Krav til beløpsfesting følger som nevnt under spørsmål a) ikke av SA 3801 men kan være fornuftig i praksis. I besvarelsen vektlegges for øvrig begrunnelsen mer enn beløpsangivelse mht. de fastsatte vesentlighetsgrensene.

- d) Avgang kan finne sted ved salg, skade/tyveri eller utrangering. Både bedriftsøkonomisk og skattemessig gevinst eller tap må kontrolleres og det må påses at beslutningen er tatt på kompetent nivå i enheten og at det foreligge tilstrekkelig dokumentasjon for transaksjonene/disposisjonene.

I tillegg må det kontrolleres at salg ikke finner sted til vesentlig underpris, noe som kan være vanskelig å fastslå for noen typer brukte driftsmidler, og med særskilt fokus på salg til nærstående. Ved *skade/tyveri* må forsikringsoppgjøret kontrolleres, mens man ved *utrangering* i tillegg må vurdere om driftsmiddelet representerer en eller annen miljøtrussel og dermed kan være underlagt spesielle regler som kan gi regnskapsmessige forpliktelser.

OPPGAVE 2 (15 %)

Spørsmål

Redegjør for innholdet i begrepene «profesjonell skepsis» og «profesjonelt skjønn» og utdyp hvorfor etterlevelsen av disse er så viktig for revisor.

Følgende momenter forutsettes omtalt på en ryddig måte i en god besvarelse:

Profesjonell skepsis innebærer at revisor ved planlegging og gjennomføring av revisjoner er innforstått med at det kan foreligge omstendigheter som kan medføre at regnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon og har en spørrende og kritisk holdning til enhetens revisjonsbevis.

Dette medfører å være oppmerksom på for eksempel:

- Revisjonsbevis som motsier annet innhentet revisjonsbevis.
- Informasjon som gir grunn til å stille spørsmål om påliteligheten av dokumenter
- Forhold som kan tyde på mulige misligheter.
- Omstendigheter som tyder på at det foreligger et behov for revisjonshandlinger ut over de som kreves av ISA-ene.

Å utøve profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen er *nødvendig* for å redusere risikoen for

- å overse uvanlige omstendigheter,
- overgeneralisering når det trekkes konklusjoner fra revisjonsobservasjoner,
- å legge feilaktige forutsetninger til grunn ved fastsettelse av typen, tidspunktet og omfanget av revisjonshandlinger og ved evaluering av resultatene av dem.

Profesjonell skepsis er videre nødvendig for å kunne foreta en kritisk vurdering av revisjonsbevis. Dette innebærer

- å stille spørsmål ved motstridende revisjonsbevis samt ved påliteligheten av dokumenter, svar på forespørsler og annen informasjon som er innhentet fra ledelsen og fra dem som har overordnet ansvar for styring og kontroll.
- at det tas hensyn til tilstrekkeligheten og hensiktsmessigheten av innhentet revisjonsbevis i lys av omstendighetene, for eksempel når det foreligger mislighetsrisikofaktorer og ett enkelt dokument, som er av en slik art at det kan være gjenstand for misligheter, er det eneste underbyggende beviset for et vesentlig beløp i regnskapet

Profesjonelt skjønn er anvendelse av relevant kunnskap og erfaring på de faktiske forholdene og omstendighetene og avgjørende for at en revisjon skal kunne gjennomføres på en tilfredsstillende måte gjennom informerte beslutninger.

Profesjonelt skjønn er særlig nødvendig når det fattes beslutninger i forbindelse med:

- Vesentlighet og revisjonsrisiko.
- Typen, tidspunktet og omfanget av revisjonshandlinger som skal brukes for å etterleve kravene i ISA-ene og innhente revisjonsbevis.
- Evalueringen av hvorvidt det er innhentet tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis, og hvorvidt det er nødvendig å gjøre mer for å nå målene i ISA-ene og således revisjonens overordnede mål.
- Evalueringen av ledelsens skjønnsmessige vurderinger ved anvendelse av enhetens gjeldende rammeverk for finansiell rapportering.
- Utarbeidelsen av konklusjoner på grunnlag av innhentet revisjonsbevis, for eksempel vurderingen av rimeligheten av estimatene som er utarbeidet av ledelsen ved utarbeidelsen av regnskapet.

Kilde: ISA 200

OPPGAVE 3 (15 %)

Spørsmål

- a) Hvilke plikter følger av Hvitvaskingsloven når revisor får henvendelse om å påta seg et nytt oppdrag?
- b) Hvordan forholder revisor seg til henvendelsen fra namsmannen?

- a) Revisors som rapporteringspliktig reguleres av loven § 2 2. ledd, mens lovens § 6 regulerer plikten til kundekontroll ved etablering av nye kundeforhold og § 7 nærmere hvordan kundekontrollen gjennomføres.

Besvarelsen bør derfor vise til registreringspliktige opplysninger som følger av § 8 (navn, nummer, fast adresse og referanse til legitimasjon for identitetskontroll) og at dette iht. § 9 skal gjennomføres før etablering av kundeforholdet.

- b) Revisor er bundet av taushetsplikten etter revisorloven, med mindre annet følger av lov, jf. revisorloven § 6-1. Spørsmålet er om revisor kan pålegges opplysningsplikt etter tvangsfullbyrdelsesloven § 7-12. Bestemmelsen i tvangsfullbyrdelsesloven pålegger «tredjepersoner» opplysninger om visse formuesforhold som består mellom vedkommende selv og den saksøkte (skyldneren). Bestemmelsen er ikke hjemmel for at revisor skal ha opplysningsplikt om klienters forhold til saksøkte eller «tredjepersoner». Den dekker f.eks. ikke opplysninger revisor har om en fordring den saksøkte har på en klient. *Det betyr altså at lovbestemmelsen ikke fritar revisor fra taushetsplikten.*

Revisor må likevel være oppmerksom på at revisorloven § 6-2 (4) kan medføre plikt for revisor til å gi namsmannen kopi av klienters dokumenter. Bestemmelsen fastsetter at dersom den revisjonspliktige ikke oppfyller en plikt etter lov eller forskrift til å utlevere bestemte dokumenter til offentlige myndigheter, skal revisor etter forespørsel fra vedkommende myndighet utlevere kopi av dokumenter som revisor har i sin besittelse. Dette inkluderer dokumenter namsmannen kan kreve fra «tredjepersoner» etter tvangsfullbyrdelsesloven § 7-12 eller fra den saksøkte (skyldneren) etter tvangsfullbyrdelsesloven § 5-9.

OPPGAVE 4 (20 %)

For begge delspørsmål:

Relevante referanser er ISA 705, ISA 450, eksempler i eksempelsamlingen og revl. § 5-6. *Ved bedømmelsen av besvarelsen bør det legges vekt på at kandidaten har resonnerert korrekt og at det materielle kommer korrekt frem i modifikasjonene til revisjonsberetningen, mens det ikke bør stilles for strenge krav til selve formuleringen av forklaringen av grunnlaget for modifisert konklusjon og av konklusjonen.*

Hensikten med å anmerke at det skal sees bort fra det skattemessige er å unngå at kompliserte betraktninger om effekt av endrede vurderinger av balansepostene på utsatt skatt, skattekostnad, resultat og egenkapital tar for mye oppmerksomhet og forkludrer de prinsipielle vurderingene. Eksempel M1, M4 og M12 i DnRs eksempelsamling, som kan være relevante for besvarelsen, tar heller ikke hensyn til det skattemessige (hvilket de burde ha gjort).

Spørsmål a)

Hvordan blir konklusjonen på årsregnskapet, inkludert evt. avsnitt som forklarer årsaken til modifisert konklusjon, i revisjonsberetningen? Forklar hvordan revisor resonnerer og vis til relevante lover og regler. Se bort fra skattemessig effekt av evt. korreksjoner av varebeholdningen og avsetningen for tap på krav.

- Her er én eiendel overvurdert og en annen undervurdert, og feilene vil til en viss grad kansellere hverandre i resultatregnskapet. Samlet effekt av feilene er at årsresultatet er kr. 0,5 mill. for lavt. Det er langt under vesentlighetsgrensen på kr. 2,5 mill., og revisor vil sannsynligvis vurdere at han har oppnådd betryggende sikkerhet for at årsregnskapet totalt sett er uten vesentlig feilinformasjon. Da vil han uttrykke en positiv konklusjon for totalregnskapet.
- Overvurderingen av varebeholdningen på kr. 2 mill. ligger godt over vesentlighetsgrensen på kr. 1,5 mill. Revisor vil sannsynligvis vurdere at han har oppnådd betryggende sikkerhet for at varebeholdningen er vesentlig overvurdert, og han vil ta forbehold for overvurderingen.
- Overvurdering av avsetning til tap på krav fører til undervurdering av kundefordringene med kr. 2,5 mill. Det er godt over vesentlighetsgrensen på kr. 1,5 mill. Revisor vil sannsynligvis vurdere at han har oppnådd betryggende sikkerhet for at kundefordringene er vesentlig undervurdert, og han vil ta forbehold for undervurderingen.

Revisor forklarer de to feilene i et eget avsnitt etter utførelsesavsnittet i revisjonsberetningen, med overskriften "**Grunnlag for konklusjon med forbehold**". Det kan utformes slik (se DnRs eksempelsamling, eksempel M1 – feil regnskapsført verdi eller M4 – uenighet om regnskapsestimater):

Alternativ etter M1:

"Selskapets varebeholdning er regnskapsført til kr..... og selskapet kundefordringer til kr..... Selskapet har ikke regnskapsført varebeholdningen og kundefordringer til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi, men har regnskapsført varebeholdningen utelukkende til anskaffelseskost og kundefordringene lavere en virkelig verdi. Selskapets dokumentasjon indikerer at dersom varebeholdningen hadde vært regnskapsført til virkelig verdi, ville det vært nødvendig å nedskrive denne med kr. 2 mill., og dersom kundefordringene var regnskapsført til virkelig verdi, ville disse vært oppført 2,5 mill. høyere. Dersom slike korreksjoner av regnskapsført verdi hadde blitt gjennomført ville varekostnaden økt med kr. 2 mill., andre driftskostnader blitt redusert med kr. 2,5 mill. og årsresultatet og egenkapitalen vært økt med kr. 0,5 mill."

Alternativ etter M4:

"Etter vår mening er virkelig verdi av varebeholdningen vesentlig høyere enn den regnskapsførte verdien i det fremlagte regnskapet. Samtidig er etter vår mening virkelig verdi av kundefordringene vesentlig lavere enn den regnskapsførte verdien i det fremlagte regnskapet. Etter vår vurdering burde det vært foretatt en nedskrivning av varebeholdningen med kroner 2 mill. og en reduksjon i avsetningen til tap på krav på kundefordringer på kr. 2,5 mill. Dersom slike korreksjoner av regnskapsført verdi hadde blitt gjennomført ville varekostnaden økt med kr. 2 mill., andre driftskostnader blitt redusert med kr. 2,5 mill. og årsresultatet og egenkapitalen vært økt med kr. 0,5 mill."

Konklusjonsavsnittet får overskriften "**Konklusjon med forbehold**" og kan utformes slik (se DnRs eksempelsamling, eksempel M1 eller M4):

"Etter vår mening er årsregnskapet, med unntak av virkningen av forholdene som er omtalt i avsnittet "Grunnlag for konklusjon med forbehold", avgitt i samsvar

med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til AS X per 31.12.20XX og av selskapets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen, i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge."

Spørsmål b)

Hvordan blir konklusjonen på årsregnskapet, inkludert evt. avsnitt som forklarer årsaken til modifisert konklusjon, i revisjonsberetningen? Forklar hvordan revisor resonnerer og vis til relevante lover og regler. Se bort fra skattemessig effekt av evt. korreksjoner av varebeholdningen og avsetningen for tap på krav.

Med den endrede forutsetningen er både varebeholdningen og kundefordringene overvurdert, begge med kr. 2 mill. Total effekt for regnskapet er at årsoverskuddet er overvurdert med kr. 4 mill. Beløpet ligger godt over vesentlighetsgrensen for totalregnskapet, kr. 2,5 mill. Revisor vil sannsynligvis vurdere at han har oppnådd betryggende sikkerhet for at årsregnskapet er beheftet med vesentlig feilinformasjon, og i så fall konkluderer han negativt på årsregnskapet. Den negative konklusjonen overskygger evt. forbehold (kfr. spørsmål a).

Revl. § 5-6 krever at revisor gir merknad i beretningen hvis han mener at eierne ikke bør fastsette det fremlagte regnskapet som selskapets årsregnskap. En negativ konklusjon på årsregnskapet må alltid følges opp med en slik merknad.

Revisor forklarer de to feilene i et eget avsnitt etter utførelsesavsnittet, med overskriften "**Grunnlag for negativ konklusjon**". Det kan utformes slik (se DnRs eksempelsamling, eksempel M12):

"Selskapets varebeholdning og kundefordringer er regnskapsført til henholdsvis kr..... og kr..... Selskapet har ikke regnskapsført varebeholdningen til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi, men har regnskapsført varebeholdningen utelukkende til anskaffelseskost. Selskapet har heller ikke regnskapsført kundefordringene til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi, men har regnskapsført kundefordringer til pålydende. Begge forhold utgjør et avvik fra regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Selskapets regnskapsmateriale indikerer at dersom varebeholdningen hadde vært regnskapsført til laveste av virkelig verdi og anskaffelseskost og dersom kundefordringene hadde vært regnskapsført til laveste av virkelig verdi og pålydende, ville det vært nødvendig å nedskrive varebeholdningen med kr. 2 mill. og kundefordringene med kr. 2 mill.. Dersom slike korreksjoner av regnskapsført verdi hadde blitt gjennomført, ville varekostnaden økt med kr. 2 mill., andre driftskostnader økt med kr. 2 mill. og årsresultatet og egenkapitalen vært redusert med kr. 4 mill."

Evt. en kortere versjon slik:

"Selskapet har, i strid med regnskapsloven og god regnskapsskikk i Norge, unnlatt å nedskrive et vareparti for ukurans og undervurdert avsetning for tap på kundefordringer. Feilene medfører at varebeholdningen er overvurdert og vareforbruket undervurdert med kr. 2 mill., og at kundefordringer er overvurdert og tap på krav undervurdert med kr. 2 mill. Årsresultat og egenkapitalen er dermed overvurdert med kr. 4 mill."

Konklusjonsavsnittet får overskriften "**Negativ konklusjon**" og kan utformes slik (se DnRs eksempelsamling, eksempel M12):

"Etter vår mening er regnskapet, på grunn av betydningen av forholdene som er omtalt i avsnittet "Grunnlag for negativ konklusjon", ikke avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir ikke et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til AS X per 31.12.20XX eller av selskapets resultater og kontantstrømmer for det avsluttede regnskapsåret i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Vi mener at årsregnskapet, slik det foreligger, ikke bør fastsettes som selskapets årsregnskap for 20xx."

OPPGAVE 5 (15 %)

For begge delspørsmål: Kandidaten har lite å holde seg til når denne oppgaven skal besvares, bortsett fra sin sunne fornuft og generell innsikt i og forståelse av problemer med uavhengighet.

Spørsmål a)

Hvilke problemer tar reglene om rotasjon sikte på å avhjelpe?

At en revisor er revisor for et foretak i en lang rekke år, kan ha flere uheldige konsekvenser:

- Det kan bygges opp lojalitet mellom revisor og sentrale personer hos klienten som kan medføre en trussel mot revisors objektivitet ("fortrolighetstrussel").
- En revisor er ofte sterkt inspirert av forrige års revisjon når årets revisjon planlegges - i praksis består revisjonsplanleggingen i mange tilfeller av oppdatering av fjorårets planlegging. Det kan føre til at revisor aldri oppdager problemer ved årsregnskapet som ville vært avdekket av en annen revisor, som hadde en annen tilnærming og vinkling.
- Hvis revisor gjennomfører de samme revisjonshandlingene år etter år, med få eller ingen variasjoner, blir klienten etter hvert kjent med revisors metoder og kan tilpasse regnskapsmanipulering på en måte han kan være rimelig sikker på at revisor ikke vil avdekke.

I alle fall av disse årsaker er det ønskelig at en revisor ikke har et revisjonsoppdrag til evig tid. Kandidaten bør ha med det meste av dette, og andre momenter belønnes etter fortjeneste.

Spørsmål b)

Er reglene om rotasjon, slik de er i dag, egnet til å avhjelpe problemene?
Hvis ikke, hvilke endringer i regelverket mener du kan gjøres for å gjøre reglene mer effektive.

Kandidaten bør ha kommentert at reglene om rotasjon bare gjelder for foretak av allmenn interesse, jf. revl. § 5a-1. Det er ingen regler som forhindrer at revisor har andre revisjonsoppdrag i mange år, med de problemene det måtte medføre.

Hvis en alenepraktiserende revisor er valgt som revisor i et foretak av allmenn interesse, må han skiftes ut etter maksimalt syv år. Det kan diskuteres om syv år er rimelig, ut fra en avveining mellom fordelene som oppnås og kostnadene som er forbundet med et revisorskifte, og det samme gjelder karenstiden på to år før gjeninntreden. For øvrig er reglene egnet til å løse de problemene som er nevnt i veiledningen til spørsmål a.

Saken stiller seg annerledes når et revisjonsselskap er oppnevnt som revisor. Rotasjonsplikten påhviler da bare den oppdragsansvarlige revisoren. Resten av revisjonsteamet kan fortsette på oppdraget uten tidsbegrensning, med de problemer det kan medføre mht. lojalitetsbindinger, manglende fornyelse i angrepsvinkel og at klienten utnytter sin kunnskap om revisors arbeidsmetoder til å holde forhold skjult for revisjonsmedarbeiderne. Alle arbeidspapirer fra tidligere år er tilgjengelig for den nye oppdragsansvarlige revisoren, og ved planleggingen av revisjonen må det antas at han ofte vil søke støtte i og la seg inspirere av planleggingen tidligere år. Den nye oppdragsansvarlige kan også ha deltatt i revisjonsteamet i mange år og ha bygget opp lojalitetsforhold til personer hos klienten. Dagens regler dermed lite egnet til å avhjelpe de problemene som er nevnt i veiledningen til spm. a når et revisjonsselskap er valgt som revisor, og i realiteten er et overveiende flertall av foretak av allmenn interesse revidert av revisjonsselskaper.

Kandidaten skal også komme med forslag til hvordan reglene kunne forbedres. Det mest nærliggende og effektive ville være at loven krevde firmarotasjon når et revisjonsselskap er valgt som revisor. Et praktisk problem er at det er et svært begrenset antall revisjonsselskaper som har kapasitet til å påta seg revisjon av store, internasjonale foretak.

Det kan ikke forventes at kandidatene har referert til EUs nye regler på området, men en kandidat som kommenterer endringene belønnes. Endringene, som ennå ikke er endelig utformet, går ut på at det skal være firmarotasjon minst hvert 10. år, eller minst hvert 14. år hvis selskapet revideres av flere revisjonsselskaper i fellesskap ("joint audit").

OPPGAVE 6 (15 %)

Spørsmål a)

Når revisor planlegger revisjon av reisekostnadene, hvilke påstander vil han søke å få bekreftet ved de planlagte revisjonshandlingene? Grunngi svaret.

Kandidaten må som et minstekrav gi oppstilling av påstandene for kostnader, dvs. gyldighet, fullstendighet, nøyaktighet, periodisering, klassifisering og presentasjon. En god kandidat vil forklare at det ikke er nødvendig å rette inn revisjonen mot å få bekreftet både fullstendighet og gyldighet. Reisekostnad er en debetpost, og det er vanlig å rette inn revisjonen mot gyldighet - fullstendigheten av kostnaden dekkes indirekte gjennom revisjonen forøvrig.

Spørsmål b)

For hver av revisjonshandlingene som er beskrevet ovenfor, angi hvilke påstander for reisekostnadene de tar sikte på å fremskaffe (del)bekreftelse av og forklar hvorfor. Angi også eventuelle svakheter ved de beskrevne revisjonshandlingene og foreslå forbedringer.

Det spørres både om hensikten med, svakheter ved og forslag til forbedringer av de foreslåtte handlingene.

Analytisk kontroll:

Hensikt:

Siden feil ved enhver påstand vil gjøre utslag i størrelsen av reisekostnaden, vil det at kostnaden stemmer med forventningsverdien (her: budsjett og forrige år) bekrefte rimeligheten av alle påstander.

Svakhet:

Ingen særlige svakheter, bortsett fra det som alltid gjelder for analytiske kontroller (vanskelig å avgjøre om et avvik er naturlig eller en indikasjon på mulige vesentlige feil)

Forslag til forbedringer:

Det vil sannsynligvis være mulig å lage en mye mer nyansert analytisk test, for eksempel ved å se på reisekostnadene for hver ansatt og ikke bare totalt pr. måned.

Detaljert kontroll:

Hensikt:

Kontroll mot dokumentasjon av kostnadene og statens satser og kontrollsummering gir bekreftelse av gyldighet og nøyaktighet.

Svakhet:

- Kandidaten bør ha påpekt at det ikke er hensiktsmessig med tilfeldig utvalg. Dette er en substanshandling, og da bør kontrollen ta sikte på å gi bekreftelse av maksimal del av kostnaden med minst mulig ressursbruk.
- Det er ikke angitt at formålet med reisen må kontrolleres, for å se at kostnaden er forretningsmessig basert (dvs. at den er en gyldig kostnad for selskapet).
- Det er ikke angitt at det må kontrolleres at innrapporteringspliktige elementer på reiseregningen er registrert på vedkommende sin personkonto.
- Det er ikke angitt at det må kontrolleres at kostnaden er registrert i riktig periode.

Forslag til forbedringer:

- Angi bedre utvelgelseskriterier: Alle reiseregninger over et visst beløp, reiseregninger som er suspekter (ut fra hvem som har reist, posteringstekst i kontospesifikasjonen, reisemål eller annet), og, om nødvendig et mindre, tilfeldig utvalg andre reiseregninger.
- Kontroller at oppgitt formål med reisen er korrekt, i den grad det er mulig.
- Kontroller at den ansattes personkonto er korrekt oppdatert med rapporteringspliktige elementer.
- Kontroller at reisen er registrert i riktig periode, spesielt at den er tatt med i riktig regnskapsår.

Spørsmål c)

Angi eventuelle andre revisjonshandlinger som kunne være hensiktsmessige for å oppnå bekreftelse av påstandene som du har nevnt i besvarelsen av spørsmål a.

Kandidaten bør ha påpekt at Josef ikke har foreslått revisjonshandlinger rettet mot periodisering. Problemet er normalt knyttet til at ansatte ligger på etterskudd med reiseregningene 31.12., slik at registrert reisekostnad i årsregnskapet blir ufullstendig. Fullstendighet er ikke en prioritert påstand når revisjonshandlingene utformes, men det vil likevel være relevant å se hva selskapet har gjort for å forsikre seg om at det ikke er store uregistrerte reisekostnader 31.12..

Josef har heller ikke foreslått særlige handlinger rettet mot klassifisering og presentasjon. Det er noe som sjekkes totalt sett for regnskapsoppstillingen, og det forventes ikke at kandidaten har kommentert dette.